

ธรรมานุศาสน์

เพื่อให้ความรู้ด้านพระพุทธศาสนาและส่งเสริมให้กำลังพล ทอ. มีคุณธรรมและจริยธรรมในการปฏิบัติราชการ

ธรรมานุศาสน์ มงคลที่ ๓ บุษาบุคคลที่ควรบูชา

ในการเดินทางไกล เราจำเป็นจะต้องมีเสบียงติดตัวไป เพื่อหล่อเลี้ยงสังขารให้ดำรงอยู่ได้ ไม่ว่าจะเป็นการเดินทางในโลกนี้ เดินทางในโลกหน้า หรือแม้กระทั่งเดินทางไปสู่อายตนิพพาน จะต้องมียุติธรรมคือบุญไว้หล่อเลี้ยงกายและใจ บุญจะช่วยชำระใจของเราให้ใสสะอาดบริสุทธิ์ และเป็นเครื่องดึงดูดความสุขความสำเร็จในชีวิต บุญเกิดจากการบำเพ็ญบุญกุญริยาวัตร ๑๐ แต่ทางมาแห่งบุญโดยย่อ ได้แก่ การทำทาน รักษาศีล และเจริญภาวนา พระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสไว้ใน ขุททกนิกาย ขุททกปาฐะว่า "ดูก่อนอานนท์ ผู้ใดแล ไม่ว่าเป็นภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก หรืออุบาสิกา เป็นผู้ปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม ปฏิบัติชอบยิ่ง ประพฤติตามธรรม ผู้นั้นชื่อว่า สักการะเคารพนับถือ บุษายำเกรงนอบน้อมตลาคคตด้วยการบูชาอย่างยอดเยี่ยม"

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสว่า การบูชา มี ๒ อย่าง ได้แก่ อามิสบูชา และปฏิบัติบูชา อามิสบูชา คือการบูชาด้วยวัตถุสิ่งของ มีดอกไม้ ธูปเทียน เครื่องหอม อาหารหวานคาว และน้ำ เป็นต้น ส่วนปฏิบัติบูชา หมายถึง การตั้งใจประพฤติปฏิบัติธรรม สร้างคุณงามความดีตามคำสอน และปฏิบัติตามแบบอย่างอันดีงามของผู้ที่เราจะบูชา

พระพุทธองค์ตรัสสรรเสริญว่า การปฏิบัติบูชา เป็นเลิศกว่าอามิสบูชา เพราะใครก็ตามบูชา พระรัตนตรัย ด้วยการทำใจหยุดนิ่งให้เข้าถึงรัตนะทั้ง ๓ ย่อมได้ชื่อว่า ทำการบูชาอันสูงสุด มีอานิสงส์ยิ่งใหญ่มากเกินจะพรรณนาได้

อามิสบูชาที่ทำด้วยจิตใจที่สะอาดบริสุทธิ์ เต็มเปี่ยมไปด้วยความศรัทธาเลื่อมใสในผู้มีคุณธรรมสูงสุด เช่น พระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระปัจเจกพุทธเจ้า หรือพระอรหันต์ ซึ่งเป็นผู้สะอาดหมดจดจากกิเลสอาสวะแล้ว ย่อมมีอานิสงส์มหาศาล ดังเช่นเรื่องราวของนายสุมนมาลาการ เรื่องมีอยู่ว่า ในกรุงราชคฤห์ มีช่างจัดดอกไม้คนหนึ่งชื่อ "สุมนะ" ทุก ๆ เช้า เขาจะนำดอกมะลิ ๘ ทะนาน ไปถวายพระเจ้าพิมพิสาร และจะได้ทรัพย์มาเป็นค่าดอกไม้วันละ ๘ กหาปณะเป็นประจำ วันหนึ่ง ขณะที่เขาถือดอกไม้จะนำไปถวายพระราชา พระบรมศาสดาเสด็จมาบิณฑบาต พร้อมด้วยหมู่ภิกษุสงฆ์จำนวนมาก พระพุทธองค์ทรงเปล่งฉัพพรรณรังสีออกจากพระวรกาย นายสุมนะเห็นแล้วเกิดความเลื่อมใสศรัทธามาก อยากจะถวายดอกมะลิทั้ง ๘ ทะนาน ที่ถืออยู่ในมือเพื่อเป็นพุทธบูชาเขาคิดว่า "ถ้าหากพระราชาไม่ได้รับดอกไม้เหล่านี้

ในวันนี้ เราอาจจะถูกประหาร หรือถูกเนรเทศออกจากแคว้นแคว้นก็ได้ แต่ก็ช่างเถอะ เพราะถึงพระราชาก็ทรงอนุเคราะห์เรา ด้วยการพระราชทานทรัพย์เป็นค่าดอกไม้ ก็คงพอเลี้ยงชีวิตได้แค่นี้ในภพชาตินี้เท่านั้น แต่การบูชาพระบรมศาสดาด้วยดอกไม้เหล่านี้ จะทำให้เราได้รับความสุขทั้งในโลกนี้และโลกหน้า" เขาคิดอย่างนี้แล้วก็ตัดสินใจสละชีวิต โปรรยดอกไม้ทั้ง ๘ ทะนาน บูชาพระบรมศาสดาทันที ทันใดนั้น สิ่งอัศจรรย์ก็บังเกิดขึ้น คือ ดอกมะลิทั้ง ๘ ทะนาน ไม่ได้ตกถึงพื้นดินเลย ดอกมะลิ ๒ ทะนาน ได้กลายเป็นพาดอกไม้ แฝ่อยู่เหนือพระเศียรของพระบรมศาสดา อีก ๒ ทะนาน แฝ่เป็นกำแพงดอกไม้ลอยอยู่ข้างขวา และ ๒ ทะนานอยู่ข้างซ้าย ส่วนอีก ๒ ทะนาน อยู่ข้างหลัง กำแพงดอกไม้ทั้งหมดนี้ ลอยไปพร้อมกับพระบรมศาสดา เมื่อพระพุทธองค์ทรงพระดำเนิน กำแพงดอกมะลิทั้งหมดก็ลอยตามไป เมื่อประทับยืน กำแพงดอกมะลิก็หยุดอยู่กับที่เหมือนกัน นายสุมนะเห็นดังนั้น เกิดความปีติปราโมทย์เป็นอย่างยิ่ง ได้ถวายบังคมพระบรมศาสดา แล้วกลับไปยังเรือนของตน เมื่อกลับไปถึงบ้าน ภรรยาของเขาถามหาดอกไม้สำหรับพระราชาก็ตอบว่า "ถวายพระบรมศาสดาไปแล้ว" ภรรยาถามอีกว่า "แล้วจะหาดอกไม้ที่ไหนไปถวายพระราชาล่ะ" เขาตอบว่า "ฉันได้ตัดสินใจแล้วว่า ยอมสละชีวิตถวายเป็นพุทธบูชาแด่พระบรมศาสดา ถ้าพระราชาก็จะลงพระอาญาอย่างไร ฉันก็ยอม" ภรรยาเขาเกิดความกลัวในพระอาญา จึงต่อว่าสามีว่า "ทำไมโง่งอย่างนี้ ! เธอไม่รู้หรือหรือว่า ธรรมดาพระราชาก็จะให้คุณหรือโทษ พระองค์ก็ทำได้เต็มที่ ถ้าทำให้พระองค์ริ้วเพียงครั้งเดียว ก็อาจเกิดความพิณาศได้ ฉันไม่ยอมรับกรรมไปกับเธอด้วยหรือ" นางรีบพาลูกไปเฝ้าพระราชาก็กราบทูลเรื่องราวทั้งหมดเพื่อเอาตัวรอดว่า สิ่งที่นายสุมนะทำไปนั้น ขอให้เป็นเรื่องของเขาเพียงผู้เดียว ตนเองไม่ข้องเกี่ยวกับ และจะขอหย่ากับนายสุมนะ ตั้งแต่นี้เป็นต้นไป

พระเจ้าพิมพิสารทรงเป็นสัมมาทิฐิ และบรรลุนิพพานเป็นพระโสดาบันแล้ว จึงมีศรัทธามั่นคงในพระรัตนตรัย พอได้สดับแล้วพระองค์รู้สึกชื่นชมนายสุมนะ แต่ก็แกล้งทำเป็นพิโรธตรัสว่า "เราต้องเอาผิดกับนายสุมนะให้จงได้" รับสั่งให้ภรรยานายสุมนะกลับไป แล้วพระองค์ก็รีบตามเสด็จพระบรมศาสดาไปตลอดทาง พระบรมศาสดาทรงทราบข่าว พระราชามีจิตเลื่อมใส จึงเสด็จดำเนินต่อไปเพื่อให้พระราชาก็ได้อนุโมทนาในการทำความดีของนายสุมนะ พระองค์ไม่ทรงประทานบาตรให้ใครเลย เสด็จไปจนถึงพระลานหลวง จึงได้ประทานบาตรแก่พระราชาก็ พระพุทธองค์เสวยภัตตาหารที่พระลานหลวง ทรงอนุโมทนา แล้วจึงเสด็จกลับสู่พระวิหาร ซึ่งดอกไม้เหล่านั้นยังคงลอยติดตามพระองค์ไปตลอดเวลา จนกระทั่งเสด็จเข้าไปสู่พระคันธกุฎี ดอกไม้จึงได้ตกลงที่ชุ่มประตุ พระเจ้าพิมพิสารส่งเสด็จพระบรมศาสดาแล้ว ทรงรับสั่งให้นายสุมนะเข้าเฝ้า ตรัสยกย่องการกระทำของเขา ที่กล้าสละชีวิตเพื่อบูชาพระพุทธองค์ และได้พระราชทาน ช้าง ม้า ทาส ทาสี นารีผู้ประดับด้วยเครื่องอลังการ อย่างละ ๘ พร้อมทั้ง บ้านส่วย และทรัพย์ ๑ พันกหาปณะ กับเครื่องประดับชื่อว่า มหาปสาธน์ แก่เขา

พระอานนท์ได้ทูลถามพระพุทธองค์ถึงผลของการบูชาที่นายสุมนมาลาการได้กระทำว่า จะมีผลเป็นอย่างไร พระพุทธองค์ตรัสว่า "อานนท์ นายมาลาการนี้ สละชีวิตเพื่อเรา ทำการบูชาด้วยดอกไม้จักไม้ไปสู่ทุกทิศตลอดแดนกับ จะท่องเที่ยวไปในเทวโลกและมนุษย์โลก ต่อไปภายภาคหน้าจะได้เป็นพระปัจเจกพุทธเจ้า นามว่าสุมนะ" จะเห็นได้ว่า การบูชาบุคคลที่ควรบูชามีอานิสงส์ยิ่งใหญ่ แม้จะเป็นเพียงอามิสบูชา แต่ถ้าหากทำถูกที่ ถูกทักษิณบุคคล และทำด้วยจิตเลื่อมใสในพระรัตนตรัยแล้ว ย่อมได้รับผลอันไพบูรณ์ ดังนั้น การบูชาบุคคลที่ควรบูชา จึงได้ชื่อว่าเป็นมงคลอย่างยิ่ง ไม่ว่าจะท่านผู้ควรบูชาทั้งหลาย จะยังมีชีวิตอยู่หรือไม่ก็ตาม การบูชาก็มีอานิสงส์ไพศาลเช่นกัน ดังเช่นที่พระพุทธองค์ได้ตรัสไว้ในขุททกนิกาย คาถาธรรมบทว่า ใคร ๆ ไม่อาจนับบุญของบุคคลผู้บูชาได้ว่า บุญนี้จะมีประมาณเท่าใด ไม่ว่าจะด้วยวิธีนับอย่างไรก็ตาม ซึ่งท่านผู้ควรบูชา คือ พระพุทธเจ้า หรือพระสาวกทั้งหลาย ผู้ข้ามพ้นธรรมที่ทำให้เนิ่นช้าได้แล้ว ผู้ข้ามพ้นความเศร้าโศกและความคร่ำครวญแล้ว ไม่ว่าจะท่านทั้งหลาย จะยังมีชีวิตอยู่ หรือปรินิพพานแล้ว

เอกสารประกอบบทความ :

พระไตรปิฎกและอรรถกถาแปล ฉบับมหายานกุฎราชวิทยาลัย เล่ม ๔๑ หน้า ๑๐๔

จัดทำโดย : กองอนุศาสนาจารย์ กรมยุทธศึกษาทหารอากาศ
คณอก.จัดกิจกรรมส่งเสริมให้กำลังพลของ ทอ.มีคุณธรรมและจริยธรรมในการปฏิบัติราชการ